

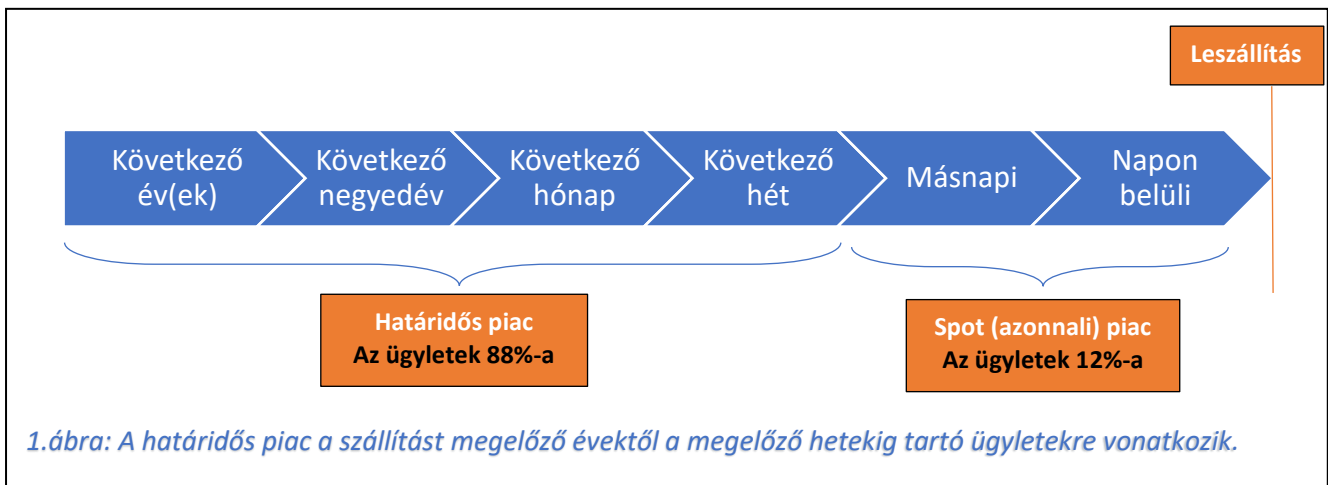
1.

Betekintés a nagykereskedelmi villamosenergia-piacok határidős kereskedelmébe

Mi a határidős kereskedelem?

Annak érdekében, hogy garantálják a fogyasztók folyamatos, legkisebb költséggel történő villamosenergia-ellátását, a villamosenergia-vásárlók és –eladók már akár évekkal előre, de egészen a villanykapcsoló felkapcsolását megelőző utolsó percekig ("szállítás") köthetnek ügyleteket.

Minden olyan villamosenergia-ügylet, amelyet a szállítás előtt több mint egy nappal kötnek, "határidős" szerződésnek minősül.

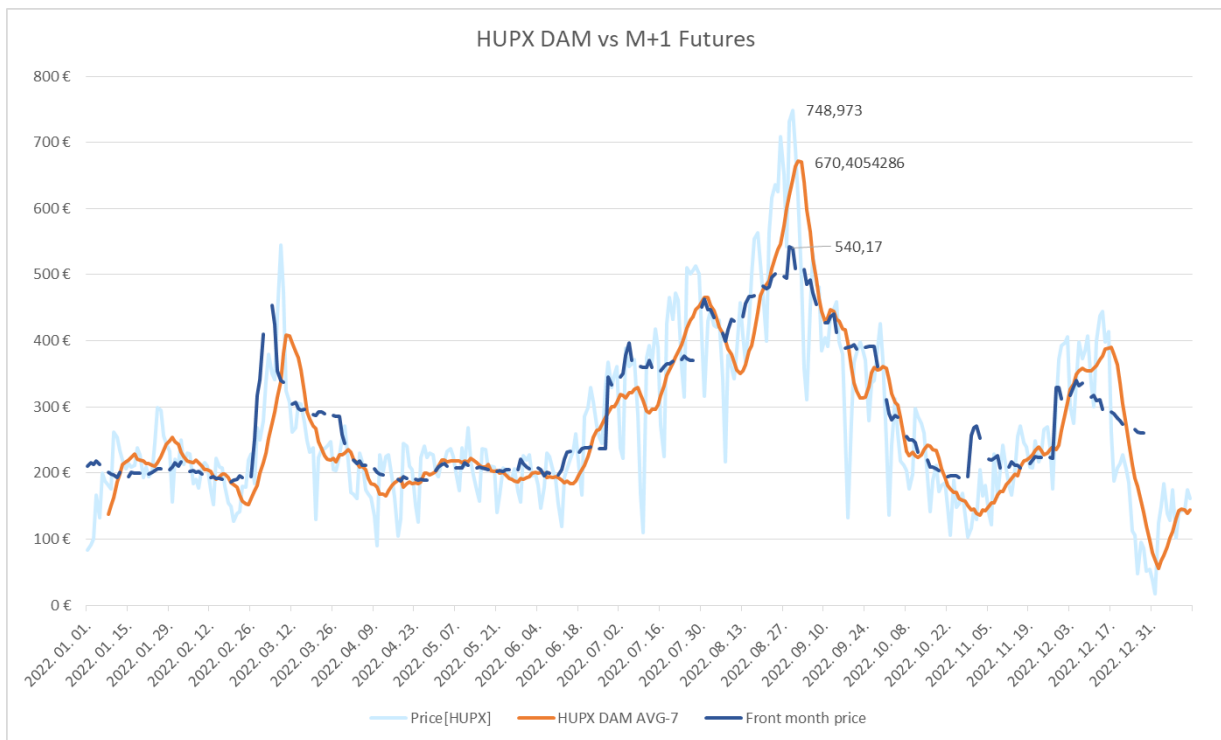
Miért használjuk a határidős piacot?

A termelők, szállítók és fogyasztók védelme a hirtelen áringadozásoktól

A határidős piac lehetővé teszi a villamos energia vásárlói és eladói számára, hogy jóval a tényleges energiatermelés vagy -fogyasztás időpontja előtt megállapodjanak az árban, és rögzítsék azt. A villamosenergia-termelők, -kereskedők és -szolgáltatók kockázatkezelési (vagy "fedezési") stratégiájának kulcsfontosságú része az, hogy előre, a vevő és az eladó számára egyaránt elfogadható áron kössenek szerződést.

Ez a fedezési tevékenység lehetővé teszi számukra, hogy:

- Kezeljék a valós idejű villamosenergia-árak ingadozását. Az alábbi grafikon azt mutatja, hogy a hosszú távú árak a sokkal kevésbé volatilisak, mint a napi (spot) árak;
- Tervezzenek minden eshetőségre, és biztosítsák, hogy a napi árak ingadozásától függetlenül el tudják látni az ügyfeleket; és
- Lehetővé tegyék egyes vállalatok számára, hogy hosszú távú/rögzített árú szerződéseket kínáljanak ügyfeleiknek.

2. ábra: Napi spot árak és havi határidős árak a hazai villamosenergia piacon

Az ellátás biztonságának elősegítése

A villamosenergia-termelők bevételeinek biztosítása és a végfelhasználók számára a kiadások előzetes tervezhetősége kulcsfontosságú a villamosenergia-ágazat rövid távú pénzügyi egyensúlyának biztosításához.

A határidős szerződéseken keresztül biztosítható az egyes beruházásokhoz kapcsolódó kiadások kiszámíthatósága, ebben a tekintetben a többéves hosszú távú megállapodások (HTM-ek) különösen hasznosak lehetnek. A határidős piaci szerződések így hozzájárulnak a rendszer általános ellátásbiztonságához.

A villamosenergia-termelők finanszírozási támogatásának biztosítása

A határidős piacok olyan eszközök részét képezik, amelyek lehetővé teszik a villamosenergia-termelők számára, hogy előre jelezzék és biztosítsák a meglévő létesítményeik, valamint a jövőben tervezett beruházásaik bevételeit. Míg a villamosenergia-termelők hosszú távú finanszírozásához szükség lehet közvetlen támogatásokra (beleértve a megújuló energiát is) a kapacitásdíj-mechanizmusra, a határidős piacok, beleértve a hosszú távú megállapodásokat (HTM-eket) is, befektetési indikátorként működnek és elősegítik a villamosenergia-termelők pénzügyi támogatásának biztosítását.

Mit vásárolnak és adnak el ilyen hosszú idővel a tényleges leszállítás előtt?

A villamosenergia-vásárlók és -eladók igényei nagymértékben ingadoznak hetekkel, hónapokkal és évekkel a szállítás előtt, ugyanakkora termékek széles skáláját kereskedik a határidős piacokon.

A szerződések lehetnek fizikai vagy pénzügyi teljesítésűek:

- **Fizikai szerződések:** az eladók (vagy "kínálat") és a vevők (vagy "kereslet") előre megállapodnak egy árban (euróban), amin az eladó egy konkrét napon vagy adott időszakban egy adott területen (vagy "ár zónában") adott mennyiségű villamos energiát (MWh-ban) szállít és ennek megfelelően menterendez.
- **Pénzügyi szerződések:** az eladók és a vevők előre megállapodnak egy árban (jellemzően euróban), hogy az eladó egy adott időpontban vagy egy konkrét időszak alatt egy adott pénzeszeget (euróban) fizet ki.

Akár fizikai, akár pénzügyi szerződésről van szó, a szerződésben szereplő ár, amelyben az eladók és a vevők előzetesen megállapodnak, tükrözi a villamos energia árára vonatkozó várakozásaikat a fizikai szállítás vagy a pénzügyi kifizetés adott napján vagy időszakában.

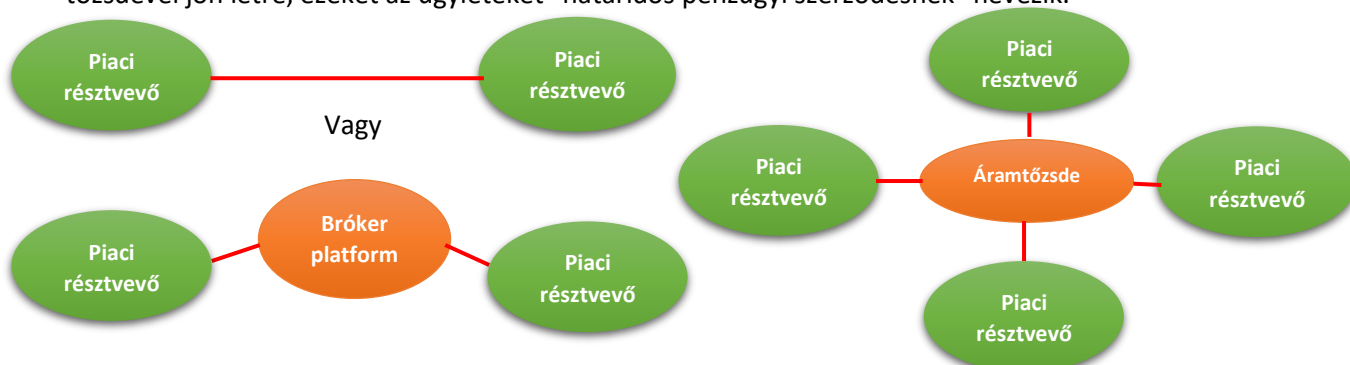
A forgalmazott szerződések hossza változó:

- A hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások (HTM-k) - amelyek egy vevő és egy eladó között, 5 és 20 év közötti időtartamra szólnak.
- éves termékek, melyek a naptári éveknek megfeleltethető időszakra vonatkozó intervallumra vonatkoznak.
- egy naptári évnél rövidebb időre szóló termékek, beleértve a negyedéves, havi és heti szerződéseket.

Hogyan működik a határidős piac?

Azok a piaci szereplők, akik egy meghatározott jövőbeli időszakban villamos energiát kívánnak vásárolni és eladni, különböző módokon köthetnek ügyleteket:

- **Kétoldalú (billaterális) ügyletek:** ebben az esetben a két fél közvetlenül köt egymással szerződést - esetleg brókeren keresztül. Az ilyen típusú ügyleteket gyakran nevezik Over The Counter ("OTC") ügyletnek.
- **Áramtőzsdai tranzakciók:** ebben az esetben a két fél az igényeiknek megfelelő áramtőzsdén ("PX") adja le megbízását. Ebben az esetben mindkét fél szerződése a villamosenergia-tőzsdével jön létre, ezeket az ügyleteket "határidős pénzügyi szerződésnek" nevezik.

Átláthatóság: Mind a tőzsdén kívüli, mind a tőzsdéi kereskedelemre REMIT-kötelezettségek vonatkoznak (megbízások és ügyletek jelentése, piacfelügyelet).

- Kereskedés azonosított partnerrel
- Bármilyen típusú termék (nem szabványos)
- A szerződéses felek közötti elszámolás (biztosíték szükséges)
- Nincs díj (vagy korlátozott közvetítői/bróker díj)

- Anonym kereskedelem
- Standard termékek
- Elszámolás a tőzsdén keresztül (pénzügyi margining)
- Szervezet piaci és klíring díjak

3. ábra: A határidős ügyletek kétoldalúan ("OTC") vagy áramtőzsdén ("PX") köthetők.

Hogyan segítik elő a határidős piacok a dekarbonizációt?

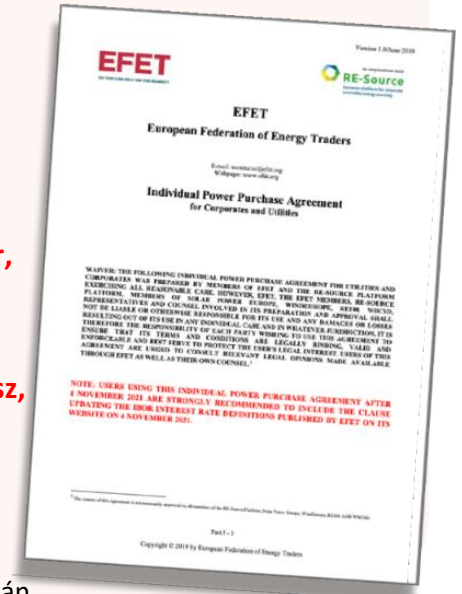
A legtöbb megújuló villamosenergia-termelőnek (RES-E) magasak a kezdeti beruházási költségei. Az ilyen projektekhez nehéz hosszú távú befektetőket szerezni, mivel a hitelezők magas kezdeti költségeket látnak, és a bevételek csak hosszabb távon realizálódnak.

Az EFET alapú PPA-szerződés

Az EFET alapú PPA-szerződés főbb jellemzői:

- ✓ **A fogyasztókkal közös fejlesztés (RE-Source platform)**
- ✓ **Megkönnyíti a felek közötti üzletkötést**
- ✓ **Egységesíti a HTM-ek feltételeit (mennyiség, ár, elszámolást stb)**
- ✓ **Megerősíti a hatóságokba vetett bizalmat**
- ✓ **6 nyelven elérhető (angol, német, francia, olasz, spanyol, lengyel)**

A szabványos szerződésminta ingyenesen elérhető az EFET honlapján.

A villamosenergia-vásárlási megállapodások lehetővé teszik a megújulóenergia-projektek fejlesztői számára, hogy évekre előre biztosítsák pénzügyi forrásaikat. Az 5-20 éves időtartamú HTM-ek akár a létesítmények üzembe helyezése előtt is megköthetők. Így a hitelezők számára bizonyítják a projekt életképességét, és megkönnyítik a finanszírozást is.

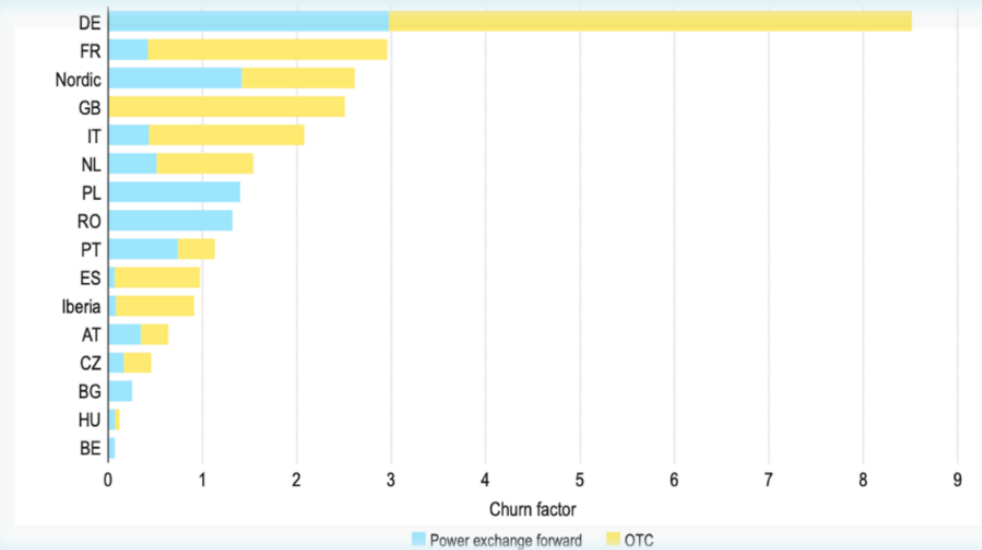
Az megújuló villamosenergia termelés növekedésével egyre több alternatív termelési lehetőségre lesz szükség arra az esetre, ha éppen nem fúj a szél vagy nem süt a nap. A hagyományos villamosenergia-termelés mellett olyan új technológiák, mint a villamosenergia-tárolás (beleértve az akkumulátorokat) vagy alternatív energiaforrások, például a hidrogén is egyre nagyobb hányadban alkalmazásra kerülnek. A határidős piacok, beleértve a HTM-eket is, az innovatív technológiákba és szolgáltatásokba történő beruházásokat elősegítő eszközök közé tartoznak, mivel jóval a szállítás előtt ár indikátorként szolgálnak a villamos energia áráról.

Hogyan fejleszthetjük a határidős piacokat?

A határidős piac likviditásának előmozdítása

A határidős piacok akkor hatékonyak, ha:

- jó lehetőséget biztosítanak a vevők és az eladók számára, hogy mindkét fél számára elfogadható feltételekben és árakban állapodjanak meg;
- kellően nagyszámú piaci szereplő vesz aktívan részt rajta;
- alacsony a tranzakciós költségek (ezt jól mutatja az úgynevezett "bid-ask spread" mutató); és lehetővé teszik a termelők és a végfogyasztókat ellátó energiaszolgáltatók számára, hogy optimalizálják portfóliójukat annak érdekében, hogy a fogyasztók számára a legalacsonyabb költséggel szállítsanak villamos energiát.

4. ábra: Az európai határidős piacok Churn factor-a* (2020, forrás: ACER)

*azt mutatja meg, hogy a piacon hányszor került lekereskedésre az adott ország éves fogyasztása

Míg a német piac jó likviditással rendelkezik, a legtöbb európai határidős piac nem elég likvid (5 alatti ráta). Az **árjegyzői ösztönzők** jó eszköznek bizonyulnak, amelyet a szabályozó hatóságok felhasználhatnak annak biztosítására, hogy a nagy villamosenergia-termelők jelentős mennyiséget kínáljanak a kereskedelem számára, és növeljék a kevésbé likvid piacok likviditását.

Határkeresztező kapacitálások biztosítása az Európai határokon keresztül

A villamosenergia-piac európai, és ez alól a határidős piac sem kivétel. Annak érdekében, hogy a piaci szereplők az egyik országban jóval a szállítás előtt eladhassanak, a másikban pedig megvásárolhassák az eladott mennyiségeket, képesnek kell lenniük a szűkös, határkeresztező kapacitásokkal kapcsolatos kockázatok megfelelő fedezésére.

Az átvitelirendszer-üzemeltetők (TSO-k) által kibocsátott hosszú távú (fizikai vagy pénzügyi) átviteli jogok a legmegbízhatóbb eszközök a nemzeti határidős piacok összekapcsolására: ezek lehetővé teszik a villamosenergia-vásárlók és -eladók számára, hogy egy összekötő vezeték fizikai kapacitását biztosítsák egy évre vagy néhány hónapra előre, és/vagy pénzügyi biztosítékot kössenek le két árzóna (általában országok) közötti árkülönbség ellenében.

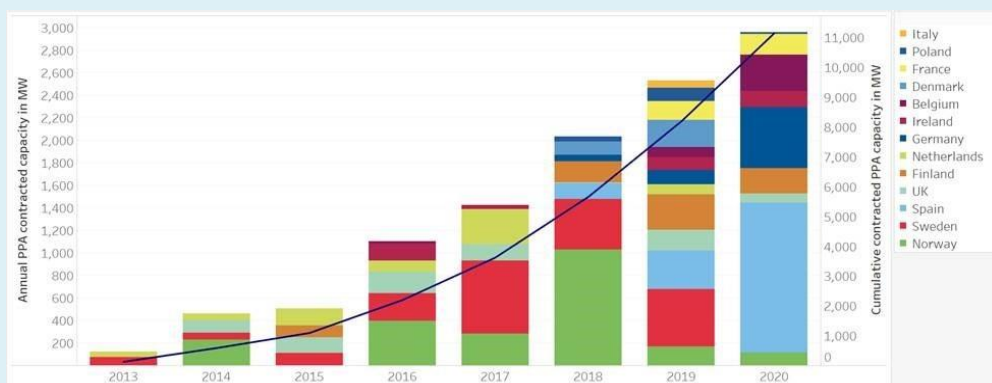

5. ábra: Hosszú távú átviteli jogok (kék és zöld színnel) csak bizonyos európai határokon léteznek

A határidős átviteli jogok kiadását valamennyi átvitelrendszer-üzemeltetőnek kivétel nélkül kötelezővé kell tennie az európai határok többségén. Ez biztosítja, hogy a piac számára rendelkezésre álljon az átviteli kapacitás a határokon átnyúló ügyletek fedezésére a szállítás előtt kellő időben, és a végfogyasztók javára hozzájáruljon a rövid távú árkockázatok csökkentésére.

A határidős piacok horizontjának kiterjesztése a határokon belül és a határokon átnyúlóan is

Minél hosszabb időhorizontot fednek le a határidős piacok, annál hatékonyabbak lesznek a rövid távú áringadozások kiegyenlítésében a végfogyasztók számára, és annál hatékonyabbak lesznek a befektetők számára a befektetési jelzések adásában. A HTM-ek gyors elterjedése azt jelzi, hogy a piaci szereplők az elmúlt években nagyobb érdeklődést mutattak a többéves szerződések iránt.

6. ábra: A HTM-ek elterjedtsége a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia területén Európában (Forrás: RE-Source).

A tagállamok a többéves szerződéskötés előtt álló helyi akadályok megszüntetésével, az EFET szabványos PPA-szerződésének jóváhagyásával, valamint annak biztosításával segíthetnek a HTM-ek népszerűsítésében, hogy az átvitelrendszer-üzemeltetők akár 5 évre előre határidős átviteli jogokat adjanak ki, amik legalább a legrövidebb PPA-k szerződéses időtartamával megegyezzenek.

Összefoglaló

A határidős piacok elengedhetetlen részét képezik a villamosenergia-rendszerünknek. A piacon itt kötött ügyletek a villamosenergia-tranzakciók túlnyomó többségét (88%-át) teszik ki. Segítenek megvédeni a fogyasztókat a hirtelen áringadozásoktól, hozzájárulnak az ellátás biztonságához és stabilizálják a villamosenergia-termelők bevételeit.

A határidős szerződések az energetikai átmenet kulcsfontosságú elemei, mivel stabil finanszírozási forrásokat biztosíthatnak a megújuló villamosenergia-termelők számára, különösen a HTM-eknek köszönhetően.

Míg a villamosenergia-termelők hosszú távú finanszírozásához szükség lehet közvetlen támogatásokra (beleértve a megújuló energiát is) a kapacitásdíj-mechanismusok, a határidős piacok, beleértve a HTM-eket is, befektetési indikátorként működnek és elősegítik a villamosenergia-termelők pénzügyi támogatásának mértékét.

Fentiekén túl a határidős piacok fontos hosszú távú jelzéseket adnak az olyan innovatív technológiákba történő beruházásokhoz, mint a villamosenergia-tárolás (beleértve az akkumulátorokat) vagy az alternatív energiaforrások, például a hidrogén.

A tagállamoknak és az európai intézményeknek szerepet kell játszaniuk a határidős piacok megerősítésében, népszerűsítésükben és hatókörük kiterjesztésében éppen ezért **a következő intézkedéseket javasoljuk:**

- A határidős piacok likviditásának promotálása a likvid piacokon az árjegyzői ösztönzők bevezetésével.
- A határidős átviteli jogok kibocsátásának kötelezővé tétele az átvitelirendszer-üzemeltetők (TSO-k) által minden európai határon.
- A többéves szerződések megkötése előtt álló akadályok megszüntetése és segítése. Például a hosszútávú fedezeti ügyletek piaci alapú megoldásaként szolgáló HTM-ekhez hasonló szerződések létrehozásának ösztönzése.
- Az EFET szabványos PPA-szerződésének jóváhagyása.
- 5 évre előre szóló határidős átviteli jogok kidolgozása a HTM-ek szerződések időtartamának

További információért forduljon hozzánk bizalommal a secretariat@meksz.eu címen.